

ساختار کتاب

کتاب شب امتحان تاریخ (۳) دوازدهم از ۴ قسمت اصلی تشکیل شده است که به صورت زیر است:

- ۱- **آزمون‌های نوبت اول:** آزمون‌های شماره ۱ تا ۴ این کتاب مربوط به مباحث نوبت اول است که خودش به دو قسمت تقسیم می‌شود:
- الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۱ و ۲ را فصل به فصل طبقه‌بندی کرده‌ایم؛ بنابراین شما به راحتی می‌توانید پس از خواندن هر فصل از درس‌نامه تعدادی سؤال را بررسی کنید. حواستان باشد این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره‌ای و مثل یک آزمون کامل هستند. در کنار سؤال‌های این آزمون‌ها نکات مشاوره‌ای نوشته‌ایم. این نکات به شما در درس خواندن قبل از امتحان و پاسخگویی به آزمون در زمان امتحان کمک می‌کند.
- ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون‌های شماره ۳ و ۴ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم تا دو آزمون نوبت اول مشابه آزمونی را که معلمان از شما خواهد گرفت، ببینید.
- ۲- **آزمون‌های نوبت دوم:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۱۲ امتحان‌های نهایی برگزارشده در سال‌های ۹۸، ۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ هستند. این قسمت هم، خودش به ۲ بخش تقسیم می‌شود:

- الف) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌شده:** آزمون‌های شماره ۵ تا ۸ آزمون‌های نهایی خرداد ۹۸، خرداد و شهریور ۹۹ و دی ۱۴۰۰ هستند که طبقه‌بندی کرده‌ایم. با این کار باز هم می‌توانید پس از خواندن هر فصل تعدادی سؤال مرتبط را پاسخ دهید. هر کدام از این آزمون‌ها هم، ۲۰ نمره دارند؛ در واقع در این بخش، شما ۴ آزمون کامل را می‌بینید. این آزمون‌ها هم نکات مشاوره‌ای دارند.
- ب) **آزمون‌های طبقه‌بندی‌نشده:** آزمون‌های شماره ۹ تا ۱۲ را طبقه‌بندی نکرده‌ایم. پس در این بخش با ۴ آزمون نوبت دوم، مشابه آزمون پایان سال مواجه خواهید شد؛ این آزمون‌ها به ترتیب امتحان‌های نهایی خرداد ۱۴۰۰، خرداد ۱۴۰۱، شهریور ۱۴۰۰ و شهریور ۱۴۰۱ هستند.
- ۳- **پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها:** در پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها، همه آن‌چه را که شما باید در امتحان بنویسید تا نمره کامل کسب کنید، برایتان نوشته‌ایم.
- ۴- **درس‌نامه کامل شب امتحانی:** در این قسمت، همه آن‌چه را که شما برای گرفتن نمره عالی در امتحان تاریخ (۳) نیاز دارید، در ۲۲ صفحه آورده‌ایم، بخوانید و لذتش را ببرید!

بازم‌بندی درس تاریخ (۳)

نوبت پایانی خرداد، شهریور و دی	نوبت اول	شماره درس
۲	۳	۱
	۴	۲
۲	۳	۳
	۳	۴
۲	۴	۵
	۳	۶
۲	۲۰	۷
۳		۸
۳		۹
۲		۱۰
۲		۱۱
۲		۱۲
۲۰		جمع

فهرست

صفحه	صفحه	نوبت آزمون پاسخ‌نامه	نوع آزمون	شماره آزمون
۲۸	۳	اول	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۱
۲۸	۵	اول	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۲
۲۹	۷	اول	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۳
۲۹	۹	اول	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۴
۳۰	۱۱	دوم	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۵ نهایی خرداد ۹۸
۳۱	۱۳	دوم	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۶ نهایی خرداد ۹۹
۳۱	۱۶	دوم	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۷ نهایی شهریور ۹۹
۳۲	۱۸	دوم	(طبقه‌بندی‌شده)	آزمون شماره ۸ نهایی دی ۱۴۰۰
۳۲	۲۰	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۹ نهایی خرداد ۱۴۰۰
۳۳	۲۲	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۱۰ نهایی خرداد ۱۴۰۱
۳۴	۲۴	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۱۱ نهایی شهریور ۱۴۰۰
۳۴	۲۶	دوم	(طبقه‌بندی‌نشده)	آزمون شماره ۱۲ نهایی شهریور ۱۴۰۱
۳۶				درس‌نامه توپ برای شب امتحان

شماره	کheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
ردیف	آزمون شماره ۱			نوبت اول پایه دوازدهم
درس اول				
۱	۰/۲۵	درست یا نادرست بودن جمله زیر را مشخص کنید. اولین روزنامه در ایران، روزنامه وقایع اتفاقیه بود که در تهران منتشر شد.		
۲	۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از شخصیت‌های زیر در کتاب صدرا تواریخ به ستایش امیر کبیر می‌پردازد؟ (۱) میرزا آقاخان کرمانی (۲) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه (۳) میرزا فتحعلی خان آخوندزاده (۴) میرزا محمدجعفر خورموجی		
۳	۰/۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی، مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده کتاب است.		
۴	۰/۷۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. کدام عوامل در دوره معاصر به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک کرد؟		
۵	۱	به سؤال زیر پاسخ کامل دهید. برجسته‌ترین ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی را ذکر کنید. <i>تاریخ‌نگاری به دو دسته تقسیم می‌شود: تاریخ‌نگاری سنتی و تاریخ‌نگاری معاصر. حالا ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی پی بود ...</i>		
درس دوم				
۶	۰/۲۵	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. الف) ایل قاجار در عصر صفوی برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان به نواحی شمالی آن دیار کوچانده شدند. ب) کریم‌خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد.		
۷	۰/۲۵	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. الف) در سال ۱۸۵۷ میلادی، دولت رسماً هند را جزئی از قلمرو خویش اعلام نمود. ب) ایل افشار از جمله ایل‌های بود که در به سلطنت رساندن حکومت نقش داشتند.		
۸	۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. در دوره کدام پادشاه شهرهای شیراز و بندر بوشهر به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند؟ (۱) نادرشاه (۲) کریم‌خان (۳) فتحعلی‌شاه (۴) آقامحمدخان <i>فوب فکر کن! کرم ۳ پادشاه به شهر شیراز قبلی علاقه داشت ...</i>		
۹	۰/۷۵	به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) شرایط نادر برای پذیرفتن سلطنت را بیان کنید. ب) پیامدهای انقلاب باشکوه در انگلستان چه بود؟ پ) دیدگاه ولتر و مونتسکیو از روشنفکران عصر روشنگری را بیان کنید.		
درس سوم				
۱۰	۰/۲۵	به سؤال چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از صدراعظم‌های نوگرا و ترقی‌خواه قاجار، مصمم به اصلاح تشکیلات سیاسی و اداری کشور و جلب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران بود؟ (۱) امیرکبیر (۲) میرزا آقاسی (۳) میرزا حسین‌خان سپهسالار (۴) میرزا قائم‌مقام فراهانی		
۱۱	۱	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) فتحعلی‌شاه قاجار در دوران زمامداری خود با دو مشکل عمده مواجه بود. آن دو مشکل را بنویسید. ب) محاکم عرف در عصر قاجار به چه اموری رسیدگی می‌کرد؟ پ) در دوران قاجار وزارت مالیه توسط چه کسانی اداره می‌شد و چه وظایفی داشتند؟		
درس چهارم				
۱۲	۰/۵	به سؤال زیر پاسخ کوتاه دهید. دو مرکز علمی و آموزشی مهم و بزرگ در دوره قاجار را بنویسید.		

شماره	kheilisabz.com	مدت آزمون: ۷۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	آزمون شماره ۱			ردیف
۱ ۱/۵	نوبت اول پایه دوازدهم			
۰/۲۵	۴ بخشی از بلوچستان	۳ افغانستان	۲ قفقاز	<p>۱۳ به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید. الف) هدف میرزا حسن رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید در دوره قاجار چه بود؟ ب) در دوره قاجار، نظام تولید از چند شیوه تولید تشکیل می شد و هر کدام مختص چه کسانی بود؟</p> <p>درس پنجم</p> <p>۱۴ به سؤال چهارگزینه ای زیر پاسخ دهید. کدام یک از سرزمین هایی که توسط انگلستان از ایران جدا شدند، نیست؟ ۱) هرات ۲) قفقاز ۳) افغانستان ۴) بخشی از بلوچستان</p>
۱				۱۵
۲				۱۶
۰/۲۵ ۰/۲۵	<p>دوتا پیمان داشتیم اتحاد مثلث و اتفاق مثلث که هر کدوم بین سه تا کشور بسته شدند.</p>			<p>۱۷ درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید. الف) قیام مهدیون به رهبری امیر عبدالقادر در مقابل انگلیس بود. ب) پیمان اتحاد مثلث میان کشورهای آلمان، اتریش - مجارستان و ایتالیا بسته شد.</p> <p>درس ششم</p>
۰/۵ ۰/۵				۱۸
۱ ۱				۱۹
۲۰	جمع نمرات			موفق باشید

شماره	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۹۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۱			آزمون شماره ۱۵
۰/۷۵	<p>۱ به خاطر بیاورید.</p> <p>الف) جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید.</p> <p>۱- اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بوده است.</p> <p>۲- ایران پلی برای پیروزی متحدین در جنگ جهانی دوم بود. بدون استفاده از ایران سرنوشت جنگ تغییر می‌کرد.</p> <p>۳- اولین نماز جمعه بعد از انقلاب اسلامی به امامت آیت‌الله خامنه‌ای در تهران اقامه گردید.</p>			
۰/۷۵	<p>ب) کدام یک از گزینه‌های سمت چپ با شماره‌های سمت راست در ارتباط است. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است).</p> <p>۱- معاهده جدانکننده افغانستان و هرات از ایران ☐ الف) آخال ☐</p> <p>۲- معاهده اعطانکننده حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) به روسیه ☐ ب) گلستان ☐</p> <p>۳- عهدنامه جدانکننده مناطق وسیع ایران در شرق دریای کاسپین (خزر) ☐ پ) ترکمانچای ☐</p> <p>☐ ت) پاریس</p>			
۰/۵	<p>پ) جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است).</p> <p style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px;">فرانسه - انگلیس - میرزا حسن رشديه - اميرکبير</p> <p>۱- انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار در کشور آغاز گردید.</p> <p>۲- هدف از برپایی مراکز آموزشی جدید، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان همه قشرهای مختلف جامعه بود.</p> <p>ت) گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید.</p> <p>۱- هدف از تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام به فرمان امام خمینی چه بود؟</p> <p>۱) بازنگری در قانون اساسی جمهوری اسلامی</p> <p>۲) انگلستان در سال ۱۹۱۷ م. با صدور «اعلامیه بالفور» نظر مساعد خود را در چه زمینه‌ای اعلام کرد؟</p> <p>۳) حل اختلافات بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان</p> <p>۴) بررسی صلاحیت نامزدهای انتخاباتی</p> <p>۱) تقسیم امپراتوری عثمانی</p> <p>۲) ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین</p> <p>۳) تجزیه امپراتوری اتریش - مجارستان</p> <p>۴) تشکیل حکومت پهلوی در ایران</p> <p>ث) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید.</p> <p>۱- اولین بار در کدام کتاب عصر قاجار نقش طبقات اجتماعی مختلف در انقلاب مشروطیت نشان داده شد؟</p> <p>۲- واقعیت قتل امیرکبیر، نخستین بار در کدام کتاب عصر قاجار بازتاب داده شده است؟</p>			
۰/۵	<p>۲ تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی</p> <p>الف) فاشیست‌ها:</p> <p>ب) استبداد صغیر:</p>			
۰/۵	<p>۳ مقایسه پدیده‌های تاریخی</p> <p>الف) نظرات «ولتر» و «مونتسکیو» دو تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه را در دوران انقلاب با هم مقایسه کنید.</p> <p>ب) قانون کاپیتولاسیون در دوره محمدرضاشاه را با توافق نامه بین‌المللی «وین» مقایسه کنید.</p>			
۰/۵	<p>۴ اظهار نظر و قضاوت</p> <p>الف) به نظر شما، اسکان اجباری عشایر توسط رضاشاه چه نتایجی به دنبال داشت؟</p> <p>ب) به نظر شما، چرا امام خمینی با تصویب‌نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی مخالفت کرد؟</p>			
۲	<p>۵ توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی</p> <p>الف) در عصر جنگ سرد اصطلاح «بلوک غرب» و «بلوک شرق» در مورد چه کشورهایی به کار برده می‌شد؟</p> <p>ب) اقدامات مهم انگلستان را برای ممانعت از ملی شدن صنعت نفت ایران بنویسید. (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>پ) مهم‌ترین انگیزه و اهداف صدام از هجوم نظامی به ایران چه بود؟ (ذکر یک مورد کافی است).</p> <p>ت) مهم‌ترین توطئه‌ها و تلاش‌های دشمنان داخلی و خارجی انقلاب اسلامی را نام ببرید. (ذکر چهار مورد کافی است).</p>			

خبرگزاری	kheilisabz.com	زمان آزمون: ۹۰ دقیقه	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تاریخ ۳
نمره	نوبت دوم پایه دوازدهم - نهایی خرداد ۱۴۰۱			ردیف
۱ ۰/۵ ۰/۵ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱ ۱	<p style="text-align: center;">آزمون شماره ۱۵</p> <p style="text-align: center;">کاربست شواهد و مدارک تاریخی</p> <p>«ناصرالدین شاه قاجار با هدف آشنایی با پیشرفت‌های اروپاییان و اخذ فناوری مدرن غربی سه مرتبه به اروپا سفر کرد. در دوران سلطنت او، تلگراف، تلفن، بانک، موزه، دوربین عکاسی و برخی دیگر از جلوه‌های تمدن جدید غرب علی‌رغم برخی مخالفت‌ها وارد ایران شد. ناصرالدین شاه به مقوله عکس و عکاسی علاقه فراوانی داشت و یکی از دلایل رواج آن در ایران، علاقه وی به عکاسی بود. او خود عکاسی می‌کرد و در این زمینه مهارت داشت.»</p> <p>الف) ناصرالدین شاه قاجار با چه هدفی سه بار به اروپا سفر کرد؟ ب) یکی از دلایل رواج عکاسی در ایران در دوره قاجار چه بود؟</p> <p style="text-align: center;">تشریحی (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)</p> <p>۷ امام خمینی چه موضعی نسبت به اقدام دانشجویان در خصوص تسخیر لانه جاسوسی (سفارت آمریکا) داشتند؟</p> <p>۸ ایالات متحده آمریکا با چه ادعایی در جنگ جهانی دوم رسماً به متفقین پیوست؟</p> <p>۹ در پیمان صلح ورسای چه تصمیماتی در مورد کشور آلمان گرفته شد؟</p> <p>۱۰ رضاشاه برای تضعیف روحانیت چه دستوراتی داد؟ (ذکر دو مورد کافی است.)</p> <p>۱۱ علت استعفای دکتر مصدق از نخست‌وزیری را در تیر ۱۳۳۱ بررسی کنید.</p> <p>۱۲ مهم‌ترین دستاوردهای «فرهنگی و معنوی» دفاع مقدس را بنویسید. (ذکر یک مورد کافی است.)</p> <p>۱۳ مهم‌ترین علل مخالفت نمایندگان مجلس شانزدهم با قرارداد الحاقی «گس - گلشائیان» چه بود؟</p>			۶
۲۰	جمع نمرات موفق باشید			

پاسخ‌نامه تشریحی

آزمون شماره ۱ (نوبت اول)

۱۸- الف) خروج از انزوای سیاسی، پایان‌دادن به برتری‌جویی آلمان

(ب) پروس - بیسمارک

۱۹- الف) اختلافات مرزی و دشمنی شدید آلمان و فرانسه، مسابقه تسلیحاتی، رقابت بر

سر مستعمرات و اقدام برای توسعه نفوذ و دخالت در منطقه شبه‌جزیره بالکان

(ب) مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم و بخش‌هایی از خاک این کشور به فرانسه

و لهستان واگذار گردید. علاوه بر این آلمان‌ها ملزم شدند به دولت‌های متفق غرامت

بپردازند و توان نظامی خود را محدود نگه دارند.

۱- نادرست؛ اولین روزنامه، کاغذ اخبار نام داشت.

۲- گزینه «۲»، محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه در کتاب صدراالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.

۳- خاوری شیرازی - تاریخ ذوالقرنین

۴- گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی

۵- ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها - تألیف آثار غالباً با خصوصیات ادبی - زبان متون

همراه با تملق و مدح شاهان - سبک نگارش در بسیاری موارد سخت و تحلیل و تفسیر

کم‌تر به چشم می‌خورد.

۶- الف) نادرست؛ ایل افشار (ب) درست

۷- الف) انگلستان (ب) قزلباش - صفویان

۸- گزینه «۲»، کریم‌خان

۹- الف) (۱) موروثی شدن سلطنت در خاندان او (۲) حمایت‌نکردن بزرگان و رؤسای

طوایف از خاندان صفوی (۳) حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی

(ب) منشأ الهی سلطنت نفی و مجلس منشأ قدرت و تعیین‌کننده اختیارات پادشاه

شناخته شد.

(پ) ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت. مونتسکیو از

تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد.

۱۰- گزینه «۳»، میرزا حسین‌خان سپهسالار

۱۱- الف) (۱) تهاجم نظامی گسترده روسیه (۲) رقابت دولت‌های انگلستان و فرانسه برای

نفوذ سیاسی و اقتصادی در ایران

(ب) محاکم عرف به تخلفات شرعی و جرایم سیاسی و امنیتی مانند شورش، سرقت،

نزاع و عدم پرداخت مالیات رسیدگی می‌کرد. این محاکم توسط قضات و مأمورانی که از

مقام‌های حکومتی فرمان می‌بردند و حقوق می‌گرفتند، اداره می‌شد.

(پ) به وسیله مستوفیان اداره می‌شد و مستوفیان مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیات‌ها

و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) را بر عهده داشتند.

۱۲- مدرسه مروی و سپهسالار (مدرسه عالی شهید مطهری کنونی)

۱۳- الف) فراهم‌آوردن شرایط برای سوادآموزی فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.

(ب) (۱) شیوه تولید شبانکارگی (شبنانی) یا ایلبانی ← مختص ایلات و کوچ‌نشینان

(۲) شیوه تولید سهم‌بری دهقانی ← مختص ساکنان روستاها و کشاورزان

(۳) شیوه تولید خرده‌کالایی دولتی و خصوصی ← مختص اقتصاد شهری (کارگران و

اصناف و تولیدکنندگان شهری)

۱۴- گزینه «۲»، قفقاز

۱۵- الف) فتح تهران به دست مشروطه‌خواهان

(ب) شیخ فضل‌الله نوری - مشروطه مشروعه

۱۶- الف) (۱) ایجاد عدالتخانه (دادگستری) در همه شهرها، برای رسیدگی به شکایت‌های

مردم و برقراری عدالت در جامعه

(۲) عمل به قانون اسلامی به طور دقیق و به دور از ملاحظه‌های شخصی

(ب) (۱) افزایش اعتبار خود در ایران برای دستیابی به موقعیتی بهتر یا برابر با روسیه

(۲) به قدرت رساندن مهره‌های انگلیسی در دستگاه حاکم و مجلس

(۳) محافظت از مرزهای هندوستان و سایر مستعمرات انگلستان در منطقه

۱۷- الف) نادرست، قیام مهدیون به رهبری مهدی سوادانی در مقابل انگلیس بود.

(ب) درست

- (پ) ۱) انگلستان
(ت) ۱) گزینه «۳» حل اختلاف بین مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان
(۲) گزینه «۲» ایجاد سرزمین یهودی در فلسطین
(ث) ۱) تاریخ بیداری ایرانیان (اثر میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی)
(۲) حقایق الاخبار ناصری (اثر میرزا محمد خورموجی)
- ۲- الف) یک گروه ملی‌گرای افراطی بودند که می‌خواستند دولت تک‌حزبی قدرتمند و متمرکز در ایتالیا ایجاد کنند.
- ب) با به توپ بستن مجلس شورای ملی (به دستور محمدعلی‌شاه) توسط لیاخوف روسی و انحلال مجلس بار دیگر در ایران استبداد برقرار شد و این دوره که یک سال طول کشید، به دوران استبداد صغیر معروف است.
- ۳- الف) ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت، اما مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد.
- ب) براساس توافق‌نامه بین‌المللی وین، مأموران سیاسی یک کشور در کشور دیگر از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردارند، اما با تصویب قانون کاپیتولاسیون در ایران، مستشاران نظامی آمریکا و خانواده‌های آنان نیز از مصونیت سیاسی و قضایی برخوردار شدند.
- ۴- الف) ضمن ایجاد ناراضی‌تی و خشم در بین عشایر، از رونق دامداری کشور کاست و باعث شد ایران از نظر دامی به بیگانگان نیازمند شود.
- ب) چون این تصویب‌نامه موجب تضعیف اسلام و افزایش نفوذ بهائیان در حکومت می‌شد.
- ۵- الف) آمریکا و هم‌پیمانانش که دارای نظام سرمایه‌داری بودند، «بلوک غرب» و شوروی و کشورهای اقماری آن به همراه کشورهای که نظام کمونیستی بر آن‌ها حاکم بود، «بلوک شرق» نامیده می‌شدند.
- ب) تحریک کارگران صنعت نفت به اعتصاب گسترده از طریق منع شرکت نفت ایران و انگلیس از پرداخت فوق‌العاده دستمزد آنان؛
- فرستادن کشتی‌های جنگی خود به خلیج فارس و بنادر ایران و تهدید نظامی؛
- طرح شکایت از ایران در مجامع بین‌المللی؛
- تعطیلی شعب بانک انگلیس در ایران، خارج کردن سرمایه‌های شرکت نفت و تحریم خرید نفت.
- (پ) ۱) حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج فارس و جدایی جزایر سه‌گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان از ایران؛
(۲) تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق و مسلمانان سایر کشورها؛
(۳) رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمی در منطقه.
- (ت) ۱) ایجاد آشوب و ناامنی (۲) ترور شخصیت‌ها و مردم انقلابی (۳) حمله نظامی آمریکا به طیس (۴) طراحی کودتا (۵) نفوذ
۶- الف) با هدف آشنایی با پیشرفت‌های تمدنی اروپا و اخذ فناوری مدرن غربی بود.
ب) علاقه فراوان ناصرالدین‌شاه به عکاسی بود.
- ۷- این اقدام دانشجویان را تأیید کرد و آن را انقلاب دوم خواند.
- ۸- با ادعای حمله ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا در اقیانوس آرام
۹- براساس این پیمان، مستعمرات آلمان میان متفقین تقسیم شد و بخش‌هایی از خاک این کشور به فرانسه و لهستان واگذار گردید. به علاوه، آلمانی‌ها ملزم به پرداخت غرامت به دولت‌های متفق و محدود نگه داشتن توان نظامی خود شدند.
۱۰- روحانیون لباس‌های مخصوص خود را کنار بگذارند.
- به دستور وی، دفترخانه‌های شرعی تعطیل شدند.
- دخالت روحانیون در مسائل اجتماعی اکیداً ممنوع اعلام شد.
- ۱۱- مصدق برای کاستن نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌هایی که در اداره امور کشور صورت می‌گرفت، از محمدرضاشاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد. چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، او از مقام خود استعفا نمود.
- ۱۲- ۱) تقویت اعتمادبه‌نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی
(۲) تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور
۱۳- نادیده‌گرفتن حقوق مادی مردم ایران؛ حاکمیت ملی و استقلال کشور را به نوعی نقض می‌کرد و به تسلط بیگانگان بر منابع و صنعت نفت مشروعیت می‌بخشید.

آزمون شماره ۱۰ (نوبت دوم)

- ۱- الف) ۱) درست
۲) نادرست؛ ایران پلی برای پیروزی متفقین در جنگ جهانی دوم بود.
۳) نادرست؛ به امامت آیت الله طالقانی در تهران اقامه گردید.
ب) شماره ۱ با «ت» معاهده پاریس شماره ۲ با «پ» معاهده ترکمنچای شماره ۳ با «الف» عهدنامه آخال

درس نامه توپ برای شب امتحان

۲- تاریخ‌نگاری معاصر

زمینه‌های پیدایش:

جنگ‌های ایران و روسیه (دوران فتحعلی‌شاه) ← توجه زمامداران و نخبگان به دنیای غرب ← مقایسه وضعیت ایران در دوره قاجار و پهلوی و وضعیت غرب ← ترجمه آثار اروپایی در دوران عباس‌میرزا ← تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه
بر این اساس، ترجمه آثار اروپایی به زبان فارسی تأثیر بسزایی بر آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.

روش تاریخ‌نگاری معاصر

در این شیوه، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از ۱ روش تحقیق علمی، ۲ بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و ۳ گزینش و نقد آن‌ها، رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کنند؛ آن‌ها همچنین از نتایج تحقیقات علمی مانند باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی و اسطوره‌شناسی در مطالعه تاریخ بهره‌مند می‌شوند.

بینش تاریخ‌نگاری معاصر

در تاریخ‌نویسی معاصر، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود. مقایسه با تاریخ‌نگاری سنتی: اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود.

رویدادهای مؤثر بر بینش مورخان ایرانی:

● انقلاب مشروطه

● نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر

● جنگ‌های جهانی اول و دوم

● اشغال ایران

● کودتاهای ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ ش

● جنبش ملی‌شدن نفت

● انقلاب اسلامی

● انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آن‌ها را به ابعاد مختلف نقش مردم در رویدادهای تاریخی جلب کرد.

● بینش تاریخ‌نگاری جدید در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی وجود دارد. در این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطه نشان داده است.

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر:

تاریخ

۱ کتاب‌ها

خاطرات

سفرنامه‌ها

● روزنامه کاغذ اخبار: اولین روزنامه ایران ← توسط میرزا صالح شیرازی

۲ نشریات

● روزنامه وقایع اتفاقیه: توسط امیرکبیر منتشر شد. بعدها به روزنامه دولت علیّه ایران تغییر نام داد.

۳ اسناد و منابع آرشیوی: شامل مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی.

۴ بناها، اشیاء و وسایل: آثار معماری شامل بناها، خیابان‌ها، کوچه‌ها، میدان‌ها، اشیاء و لوازم به‌جامانده و ...

درس ۱

تاریخ‌نگاری و گونه‌های منابع دوره معاصر

تاریخ‌نگاری سنتی
تاریخ‌نگاری معاصر

تحولات تاریخ‌نگاری دوره معاصر

۱- تاریخ‌نگاری سنتی و میراث تاریخی

صدها سال ثبت و ضبط وقایع از سوی مورخان مسلمان که تعداد قابل توجهی از آنان ایرانی هستند. میراثی غنی و منبع مهمی برای فهم و تفسیر رخداد‌های مهم تاریخی فراهم کرده است.

ویژگی‌های متون تاریخ‌نگاران سنتی

● ثبت وقایع شاهان و امور آن‌ها

● تألیف آثار غالباً با خصوصیات ادبی

● زبان متون همراه با تملق و مدح شاهان

● سبک نگارش در بسیاری موارد سخت و تحلیل و تفسیر کم‌تر به چشم می‌خورد.

● مورخان این دوره بیش از آن که مورخ حقیقت باشند کاتب دربار بودند.

چگونه می‌توان به مکتوبات ارزشمندی درباره زندگی اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی گذشتگان و منابعی جدی برای سنجش و نقد وقایع گذشته دست یافت؟

با احیای میراث غنی و گنجینه‌هایی که شامل گستره‌ای فراتر از تاریخ‌نگاری صرف هستند. مانند تحقیقات رجالی، کتاب‌شناسی‌ها، زندگی‌نامه‌های عالمان، بزرگان و ...

کتابخانه‌های بیستون و طاق بستان رمزگشایی شد.
اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد.
منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد.
زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد.

با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان

● فعالیت‌های باستان‌شناسان و شرق‌شناسان در برخی موارد از اعتبار و صحت کافی برخوردار نبود و از سوی دیگر زمینه غارت آثار باستانی و استعمار ملت‌ها را فراهم ساخت.

انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی

از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی

۱ خاوری شیرازی نویسنده کتاب تاریخ ذوالقرنین و مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه
۲ میرزا محمدجعفر خورموجی نویسنده کتاب حقایق‌الخبار ناصری، از مورخان عصر ناصری و نخستین کسی که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.

۳ محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه نویسنده کتاب صدرالتواریخ؛ وی در این کتاب امیرکبیر را ستایش می‌کند.

● محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه از مورخان مشهور عصر قاجار، به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده

● تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد.

● در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و کاربرد الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.